

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การวิเคราะห์รายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มุ่งวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษา เพื่อระบุให้ชัดเจนว่าสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดผังรายการและมีการออกอากาศจริง ในรายการเพื่อการศึกษาที่มีเนื้อหาในด้านใดบ้าง มากน้อยเพียงใด รูปแบบรายการที่นำเสนอเป็นอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินงานของสถานีวิทยุจุฬาฯ และนโยบายของคณะกรรมการอำนวยการสถานีวิทยุจุฬาฯ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่ แผนกรายการ สถานีวิทยุจุฬาฯผลิตรายการเอง จำนวน 28 รายการ

และรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ที่ศูนย์ผลิตรายการและอุปกรณ์การศึกษา ฝ่ายการศึกษาต่อเนื่อง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลิตรายการ จำนวน 11 รายการ รวมทั้งหมด 39 รายการ เป็นจำนวน 426 ครั้งรายการ ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เอฟ เอ็ม 101.5 เมกะเฮิรตซ์ ระหว่างวันที่ 1 ถึง 31 ตุลาคม พ.ศ. 2537

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตารางบันทึกเนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียง ใช้หน่วยในการระบุจำนวน คือ ช่วงระยะเวลา จับเวลาเป็นนาทีและวินาทีว่าเนื้อหาของประเด็นหลักมีความยาวเท่าใด เนื้อหาของประเด็นรองมีความยาวเท่าใด โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาเนื้อหาแบ่งเป็นกลุ่ม 10 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มเนื้อหาด้านสุขภาพ
2. กลุ่มเนื้อหาด้านวิทยาการก้าวหน้าเพื่อพัฒนาการเลี้ยงสัตว์
3. กลุ่มเนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
4. กลุ่มเนื้อหาด้านศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ประชญา
5. กลุ่มเนื้อหาทางการศึกษา
6. กลุ่มเนื้อหาด้านการปกครอง
7. กลุ่มเนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์
8. กลุ่มเนื้อหาด้านกฎหมาย
9. กลุ่มเนื้อหาด้านสื่อสารมวลชน
10. กลุ่มเนื้อหาด้านพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

ส่วนตารางบันทึกรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง พิจารณาจากวิธีการนำเสนอรายการดังต่อไปนี้

1. รายการพูดคุย
  - 1.1 การพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง
  - 1.2 การสัมภาษณ์
  - 1.3 การสนทนา
  - 1.4 การอภิปราย
2. รายการสารคดี
  - 2.1 สารคดีทั่วไป
  - 2.2 สารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ
  - 2.3 สารคดีเชิงวิเคราะห์
  - 2.4 สารคดีเชิงข่าว
  - 2.5 สารคดีท่องเที่ยว
3. รายการละคร
4. รายการนิตยสาร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเก็บข้อมูลจากผู้จัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา 39 รายการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการจัดรายการ กลุ่มผู้ฟังเป้าหมายของรายการ และรูปแบบการนำเสนอ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยทำสำเนาฉบับบันทึกเสียง รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา จำนวน 39 รายการ รวม 426 ครั้งรายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุจุฬาฯ ตั้งแต่วันที่ 1 ถึง 31 ตุลาคม พ.ศ. 2537 และสัมภาษณ์ผู้จัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุจุฬาฯตามรายการที่จัดออกอากาศซึ่งมีผู้จัดรวม 48 คน ต่อจากนั้นนำฉบับบันทึกเสียงทั้งหมดมาฟัง เพื่อจดรายละเอียดของเนื้อหาประเด็นหลัก เนื้อหาประเด็นรอง

และจับเวลา เป็นนาทีและวินาที เพื่อลงเวลาในตารางบันทึกเนื้อหาตามกลุ่มที่มีเกณฑ์กำหนดไว้ แล้วรวมเวลา หาค่าร้อยละของแต่ละกลุ่มเนื้อหา สำหรับการวิเคราะห์รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ดำเนินการวิเคราะห์หลังจากฟังแถบบันทึกเสียง แล้วพิจารณา รายละเอียดของวิธีการนำเสนอรายการตามประเภทของรูปแบบที่กำหนดไว้ บันทึกลงตาราง บันทึกรูปแบบ แล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์นำวิเคราะห์ ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหารายการและรูปแบบรายการตามขั้นตอนข้างต้น โดยเฉพาะส่วนที่ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ กลุ่มผู้ฟัง เป้าหมาย และรูปแบบรายการ เพื่อนำข้อมูลมาสรุปผลการศึกษา สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาเพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า

1) การวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 39 รายการ ระหว่างวันที่ 1 ถึง 31 ตุลาคม 2537 มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การออกอากาศจริงของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ตามผังรายการปี 2537 เดือนตุลาคม มีเนื้อหาด้านต่างๆ ร้อยละ 80.26 มีเพลงประกอบ รายการที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหา และเวลาส่วนที่เหลือเนื่องจากออกอากาศไม่เต็มเวลา ร้อยละ 14.96 มีการโฆษณา ร้อยละ 4.78 ของเวลาการออกอากาศรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา สำหรับการวิเคราะห์เนื้อหารายการ พบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาด้าน ศิลปวัฒนธรรม ปรัชญา สถาปัตยกรรม มากที่สุด ร้อยละ 44.81 รองลงมา คือ เนื้อหา ด้านการปกครอง ร้อยละ 11.86 ลำดับสาม คือ เนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร้อยละ 6.43 ลำดับสี่ คือ เนื้อหาด้านพหุศาสตร์และการบัญชี ร้อยละ 5.44

ลำดับห้า คือ เนื้อหาทางการศึกษา ร้อยละ 4.25 ลำดับหก คือ เนื้อหาด้านสุขภาพ ร้อยละ 3.87 ลำดับเจ็ด คือ เนื้อหาด้านการสื่อสารมวลชน ร้อยละ 1.64 ลำดับแปด คือ เนื้อหา ด้านเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ 1.11 ลำดับเก้า คือ เนื้อหาด้านวิทยาการก้าวหน้าเพื่อพัฒนาการ เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 0.80 ลำดับสิบ คือ เนื้อหาด้านกฎหมาย ร้อยละ 0.05

1.2 เวลาออกอากาศเต็มเวลาของรายการเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 39 รายการ ตามผังรายการปี 2537 แยกแต่ละรายการ พบว่า รายการดนตรีคลาสสิก มีเวลาออกอากาศมากที่สุด ร้อยละ 24.24 ของเวลาที่เป็น รายการเพื่อการศึกษา รองลงมาคือข่าวต้นชั่วโมง ร้อยละ 9.90 ดนตรีแจ๊ซ ร้อยละ 8.36 คุยกันลึกนิด ร้อยละ 8.36 สารน่ารู้ ร้อยละ 7.01 เจาะข่าวเข้านี้ ร้อยละ 6.80 ชั่วโมงนักบริหาร ร้อยละ 5.66 ตอบปัญหาชีวิตประจำวัน ร้อยละ 5.66 สามย่านรายวัน ร้อยละ 2.51 จับจ้องมองสื่อ ร้อยละ 1.36 เปิดโลกสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 0.67 เพลินเพลินกับสุรพล ร้อยละ 0.67 จับกระแสข่าว ร้อยละ 0.67 ไทยศึกษา ร้อยละ 0.67 จิตวิทยาพาที ร้อยละ 0.67 คุยกับคุณหมอ ร้อยละ 0.67 อุดมศึกษาปริทัศน์ ร้อยละ 0.67 คุยกับดนตรี ร้อยละ 0.67 เล่านิทานให้ผู้ใหญ่ฟัง ร้อยละ 0.67 ธรรมชาติคือชีวิต ร้อยละ 0.67 พุดจาประสาช่าง ร้อยละ 0.67 ปกิณะเทคโนโลยี ร้อยละ 0.67 สนุกกับ งานวิจัย ร้อยละ 0.67 ธุรกิจน่ารู้ ร้อยละ 0.67 สัตวแพทย์สนทนา ร้อยละ 0.67 จุฬาวาทีต ร้อยละ 0.67 เศรษฐกิจชาวบ้าน ร้อยละ 0.67 เพื่อลูกรัก ร้อยละ 0.54 โลกกลมๆ ร้อยละ 0.54 ภาษาอังกฤษ ชุด English for Thai Living ร้อยละ 0.54 นี่คือสยาม ร้อยละ 0.54 คุณค่าชีวิต ร้อยละ 0.54 จุฬาริทยานิพนธ์ ร้อยละ 0.54 รอบตัวเรา ร้อยละ 0.54 ปกิณะประชาธิปไตย ร้อยละ 0.54 วิเคราะห์ข่าวเอเชีย ร้อยละ 0.54 จุฬาสัมพันธ์ ร้อยละ 0.54 และรายการวิทยุเพื่อการศึกษาที่มีเวลาออกอากาศ ในเดือนตุลาคม 2537 น้อยที่สุด คือ วิทยา 3 นาที ร้อยละ 0.50 ของเวลาที่เป็นรายการ เพื่อการศึกษา

1.3 ประเภทของเพลงที่ใช้ประกอบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ในรายการที่มีเนื้อหาต่างๆ ยกเว้นเนื้อหาด้านดนตรี พบว่า รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้เพลงที่มีเนื้อร้องประกอบรายการมากที่สุด ร้อยละ 90.06 รองลงมาเป็นการใช้เพลงบรรเลงประกอบรายการ ร้อยละ 6.60 และลำดับสุดท้าย ใช้ทั้งเพลงบรรเลงและ เพลงที่มีเนื้อร้องประกอบรายการ ร้อยละ 3.34

1.4 ประเภทของเพลงที่ใช้ประกอบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ในรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านดนตรี พบว่า มีเพลงคลาสสิกมากที่สุด ร้อยละ 74.52 รองลงมาเป็นเพลงแจ๊ซ ร้อยละ 22.60 ลำดับสาม คือ เพลงไทยเดิม ร้อยละ 2.46 และ ลำดับสุดท้าย คือ เพลงเฉพาะกลุ่ม ได้แก่ เพลงเด็ก เพลงพื้นเมืองของฟิลิปปินส์ ร้อยละ 0.42

1.5 ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของผู้จัดรายการ กับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ทั้งหมด 39 รายการ ผู้จัดนำเสนอเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มุ่งให้การศึกษาแก่ผู้ฟัง ในลักษณะของการเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป ความรู้ทางวิชาการ และ เสริมประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อให้ข่าวสาร ข้อคิดเห็นในเหตุการณ์ปัจจุบัน และ ข้อความรู้ที่เป็นผลงานค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อเป็นการชี้แนะและ เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาแก่สังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับนิสิตเก่าและนิสิตปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษามีส่วนสร้างภาพพจน์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.6 ผู้จัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำเสนอเนื้อหาหม่่งกลุ่มผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 48.15 รองลงมา คือ กลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา ร้อยละ 14.83 ลำดับสาม คือ กลุ่มผู้บริหาร ร้อยละ 5.56 และกลุ่มนักธุรกิจ ร้อยละ 5.56 ลำดับสี่ คือ กลุ่มผู้สนใจงานดนตรี ร้อยละ 3.70 และกลุ่มแม่บ้าน ร้อยละ 3.70 ลำดับห้า คือ กลุ่มผู้ที่มิบุตร ร้อยละ 1.85 กลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 1.85 กลุ่มผู้สนใจทางเทคโนโลยีวิศวกรรม ร้อยละ 1.85 กลุ่มคนวัยทำงาน ร้อยละ 1.85 กลุ่มผู้สูงอายุ ร้อยละ 1.85 กลุ่มผู้ที่มีความคับข้องใจ ร้อยละ 1.85 กลุ่มข้าราชการ ร้อยละ 1.85 กลุ่มนักการทูต ร้อยละ 1.85 กลุ่มผู้บริหารการศึกษา ร้อยละ 1.85 และกลุ่มนิสิตเก่าและนิสิตปัจจุบันของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร้อยละ 1.85

2) การวิเคราะห์รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 39 รายการ ซึ่งออกอากาศระหว่างวันที่ 1 ถึง 31 ตุลาคม พ.ศ. 2537 พบว่า

2.1 การจัดผังรายการปี 2537 ในส่วนรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา 39 รายการ มีความถี่ของการออกอากาศในเดือนตุลาคม พบว่า รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ส่วนใหญ่ออกอากาศ 7 วันต่อสัปดาห์ มีร้อยละ 43.68 รองลงมาเป็นรายการที่ออกอากาศ 1 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 30.46 และรายการที่ออกอากาศ 5 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 19.76 ส่วนรายการที่ออกอากาศ 6 วันต่อสัปดาห์มีน้อยที่สุด ร้อยละ 6.10

2.2 รูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาที่พบครั้งนี้ ปรากฏว่ามีรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรงมากที่สุด ร้อยละ 64.32 รองลงมา คือ รูปแบบการสนทนา ร้อยละ 16.67 ลำดับสาม คือ รายการที่มีรูปแบบหลายรูปแบบในรายการเดียวกัน ร้อยละ 12.91 ลำดับสี่ คือ รูปแบบการสัมภาษณ์ ร้อยละ 3.52 ลำดับห้า คือ รูปแบบสารคดีเชิงข่าว ร้อยละ 0.95 และลำดับสุดท้าย คือ รูปแบบสารคดีเนื่องในโอกาสพิเศษ ร้อยละ 0.23

2.3 ในส่วนของรายการที่มีหลายรูปแบบอยู่ในรายการเดียวกัน พบว่ามีรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง มากที่สุด ร้อยละ 41.41 รองลงมา คือ รูปแบบการสนทนา ร้อยละ 31.25 ลำดับสาม คือ รูปแบบการสัมภาษณ์ ร้อยละ 17.19 ลำดับสี่ คือ รูปแบบสารคดีเชิงข่าว ลำดับห้า คือ รูปแบบสารคดีทั่วไป ร้อยละ 2.34 และสารคดีท่องเที่ยว ร้อยละ 2.34

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 39 รายการ รวม 426 ครั้งรายการ ที่ออกอากาศตลอดเดือนตุลาคม 2537 พบว่า มีการนำเสนอเนื้อหาด้านต่างๆรวมแล้ว คิดเป็นร้อยละ 80.26 ของเวลาออกอากาศรายการเพื่อการศึกษา และมีการใช้เพลงประกอบรายการกับเวลาส่วนที่เหลือเนื่องจากออกอากาศไม่เต็มเวลา รวมแล้ว ถึงร้อยละ 14.96 ซึ่งเพลงที่นำมาประกอบรายการส่วนใหญ่ เป็นเพลงที่มีเนื้อร้องไม่เกี่ยวกับเนื้อหา รายการ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมโภช รอดบุญ(2522) ที่พบความ

ต้องการรายการวิทยุกระจายเสียงทางการศึกษา สำหรับโครงการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันคือ ฝ่ายการศึกษาต่อเนื่อง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบุว่า ประชาชนต้องการรูปแบบรายการที่มีเพลงคั่น 5 นาทีถึง 10 นาที จึงเป็นผลให้การวิเคราะห์เนื้อหารายการครั้งนี้ พบว่ามีการนำเสนอเนื้อหาจริงน้อยกว่าเวลาเต็มที่ออกอากาศ สำหรับรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ที่ แผนกรายการ สถานีวิทยุ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลิตรายการ จำนวน 28 รายการ และศูนย์ผลิตรายการ และอุปกรณ์การศึกษา ฝ่ายการศึกษาต่อเนื่อง ผลิตรายการ จำนวน 11 รายการ ในปัจจุบันพบว่าส่วนใหญ่ ใช้เพลงที่มีเนื้อร้องประกอบรายการมากที่สุด ร้อยละ 90.06 และใช้เพลงบรรเลงประกอบรายการ ร้อยละ 6.60 แสดงว่ารูปแบบการใช้เพลงประกอบรายการ ในการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุจุฬาฯ ยังมีการเปลี่ยนแปลงน้อย

การวิเคราะห์เนื้อหารายการ

ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ตามผังรายการปี 2537 เดือนตุลาคม มีการนำเสนอเนื้อหาด้านศิลปวัฒนธรรม ปรัชญา และสถาปัตยกรรม มากที่สุด ร้อยละ 44.81 แตกต่างจากของอรรมณี ดิษฐพันธ์ (2529) ที่พบว่า เนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อการศึกษาของสถานีวิทยุจุฬาฯ ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อศึกษาค้างนี้ ระบุได้ว่ามีเนื้อหาด้านใดที่ผู้จัดรายการนำเสนอแก่กลุ่มผู้ฟัง โดยการวิเคราะห์เนื้อหาตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 10 กลุ่ม คือ กลุ่มเนื้อหาด้านศิลปวัฒนธรรม ปรัชญา สถาปัตยกรรม มากที่สุด ร้อยละ 44.81 ที่เป็นเช่นนี้เพราะ

รายการที่มีเนื้อหาดังกล่าวส่วนใหญ่ เป็นรายการที่มีจำนวนเวลาออกอากาศและความถี่ในการออกอากาศมากกว่ารายการทั่วไป เช่น รายการดนตรีคลาสสิก มีเวลาออกอากาศทุกวัน คิดเป็นร้อยละ 24.24 ของเวลารายการเพื่อการศึกษาทั้งหมด รายการดนตรีแจ๊ซ มีเวลาออกอากาศทุกวันเช่นกัน คิดเป็น ร้อยละ 8.37 ของเวลารายการเพื่อการศึกษา เป็นต้น ประกอบกับรายการดนตรีคลาสสิกและรายการดนตรีแจ๊ซ มีเพลงเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหารายการ จึงทำให้เวลาของเนื้อหาด้านศิลปวัฒนธรรม สูงกว่าเนื้อหาด้านอื่นๆมาก เมื่อพิจารณาเนื้อหาลำดับรองลงมา จะเห็นว่า การออกอากาศจริง มีเวลาลดหล่นใกล้เคียงกัน อาทิ เนื้อหาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร้อยละ 6.43 เนื้อหาด้านพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ร้อยละ 5.44 เนื้อหาทางการศึกษา ร้อยละ 4.25 เนื้อหาด้านสุขภาพ ร้อยละ 3.87 สำหรับกลุ่มเนื้อหาที่มีการนำเสนอค่อนข้างน้อย มี 4 กลุ่ม คือกลุ่มเนื้อหาด้านการสื่อสารมวลชน ร้อยละ 1.64 กลุ่มเนื้อหาด้านเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ 1.11 กลุ่มเนื้อหาด้านวิทยาการก้าวหน้าเพื่อพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 0.80 และกลุ่มเนื้อหาด้านกฎหมาย ร้อยละ 0.05 สำหรับกลุ่มเนื้อหาด้านกฎหมายที่น้อยที่สุดนั้น พบอยู่ในเนื้อหาของรายการสาระน่ารู้ และรายการคุยกันสักนิด ซึ่งไม่ใช้รายการที่มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอความรู้ด้านกฎหมายโดยตรงแต่มุ่งนำเสนอความรู้ทั่วไป สำหรับกลุ่มเนื้อหาด้านการปกครองนั้น พบว่าการนำเสนอมาก เป็นอันดับสอง ของรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ถึง ร้อยละ 11.86 อาจเป็นเพราะเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในรายการข่าวต้นชั่วโมง ซึ่งมีเวลาออกอากาศ ร้อยละ 9.90 ของรายการเพื่อการศึกษา และ อยู่ในรายการเจาะข่าวเช้านี้ ซึ่งมีเวลาออกอากาศ ร้อยละ 6.80 เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ และ เกี่ยวกับรัฐศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จึงทำให้เนื้อหาด้านการปกครอง มีเวลาออกอากาศจริงสูงเป็นอันดับสอง การที่พบว่า สถานีวิทยุจุฬาฯ นำเสนอเนื้อหาด้านการปกครองมาเป็นอันดับสอง ของ

รายการเพื่อการศึกษา จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพพร เล็กอุทัย(2513) จุฬาพิทย บุษยพรรณณี(2516) นิคม ศรีนุเคราะห์(2518) และจระไน แกลโกศล (2537) ที่พบว่า ผู้ฟังสนใจฟังรายการข่าว และวิเคราะห์ข่าว

นอกจากนี้ การวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ในกลุ่มที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ด้านดนตรี พบว่า มีการใช้เพลงคลาสสิกมากที่สุด ร้อยละ 74.52 ของรายการความรู้ด้านดนตรี และมีเพลงเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหารายการ รองลงมา คือ เพลงแจ๊ซ ร้อยละ 22.60 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศูนย์วิจัยนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(2520) พบว่า รายการเพลงคลาสสิกเป็นรายการที่มีผู้ฟังมากที่สุด ดังนั้น การนำเสนอเนื้อหาด้านดนตรีคลาสสิกในปัจจุบัน ก็ยังมีเวลาออกอากาศมากที่สุดเมื่อเทียบกับเนื้อหาที่ให้ความรู้ด้านดนตรีเช่นกัน

การวิเคราะห์เนื้อหารายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษาในด้าน ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์การจัดรายการของผู้จัดรายการ กับวัตถุประสงค์ของสถานีวิทยุฯ พบว่า รายการส่วนใหญ่ ผู้จัดมุ่งนำเสนอเนื้อหาแก่ผู้ฟังในลักษณะ การเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป ความรู้ทางวิชาการ และเสริมสร้างประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของผู้ฟังในงานวิจัย ของ สันหัต ภิบาลสุข (2512) ไพพร เล็กอุทัย (2513) สมโภช รอดบุญ(2522) และจระไน แกลโกศล(2537) พบว่า ผู้ฟังใช้วิทยุเป็นแหล่งความรู้ในการศึกษา ควรเพิ่มรายการทางการศึกษาให้มากขึ้น ต้องการรายการการศึกษาทั่วไป ต้องการรายการความรู้ ต้องการสาระมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การวิเคราะห์กลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ผู้จัดรายการส่วนใหญ่ จัดรายการให้ผู้ฟังที่เป็นประชาชนทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 48.15 แสดงให้เห็นว่ารายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา ของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะ เป็นการจัดรายการเพื่อการศึกษาประชาชน (Informal Education) วิจิตร ภักดีรัตน์ (2523) ระบุว่า การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา มี 3 ลักษณะ คือ การจัดเพื่อการศึกษาใน

ระบบโรงเรียน (Formal Education) จัดเพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) และจัดเพื่อการศึกษาประชาชน (Informal Education) ใน ส่วนของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณาได้ว่าเป็นการจัดรายการวิทยุ กระจายเสียงเพื่อการศึกษาประชาชน

การวิเคราะห์รูปแบบรายการ

จากการวิเคราะห์รูปแบบรายการ ผู้วิจัยพบว่า รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อ การศึกษา ของสถานีวิทยุจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ออกอากาศ 7 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 43.68 รองลงมาเป็นรายการที่ออกอากาศ 1 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 30.46 และรายการที่ออกอากาศ 5 วัน ต่อสัปดาห์ ร้อยละ 19.76 แสดงว่าความถี่ในการจัด รายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการศึกษา มีความเหมาะสม เนื่องจากการจัดรายการเพื่อ การศึกษาประชาชน มักเป็นรายการที่มีความถี่ในการนำเสนอจนทำให้ผู้ฟังติดตามจนเป็น กิจวัตรอย่างหนึ่งในชีวิต สำหรับรูปแบบรายการ จากผลการศึกษาพบว่า มีรูปแบบ รายการพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรงมากที่สุด ร้อยละ 64.32 รองลงมา เป็นรูปแบบการสนทนา ร้อยละ 16.67 ซึ่งสอดคล้องกับวีระ ศรีขาว(2526) ที่ผู้ฟังต้องการรายการวิทยุที่มี รูปแบบบรรยาย สนทนาโต้ตอบ คุยกับผู้ฟัง และสอดคล้องกับ อรรถนิธิ ดิษฐพันธ์ (2529) พบว่า ผู้ฟังส่วนใหญ่ชอบรูปแบบรายการ แบบบรรยายและจบเป็นตอนๆในแต่ละครั้ง ใน รายการที่มีหลายรูปแบบอยู่ในรายการเดียวกัน ก็พบว่ามีรูปแบบการพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง มากที่สุดเช่นกัน รองลงมาเป็นรูปแบบการสนทนา และรูปแบบการสัมภาษณ์ สิ่งที่แตกต่างกัน คือ ในรายการที่มีหลายรูปแบบอยู่ในรายการเดียวกันนั้น มีรูปแบบการพูดคุยโดยตรง มีรูป แบบรายการสารคดีทั่วไป และสารคดีท่องเที่ยว เช่น รายการสารน่ารู้ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีสารคดีเชิงข่าวอยู่ในรายการที่มีหลายรูปแบบ คือ รายการเจาะข่าวเช้านี้ ซึ่งมีรูปแบบรายการเริ่มด้วยการพูดคุยโดยตรง ตามด้วยการสนทนา และสารคดีเชิงข่าว แต่รูปแบบนี้ไม่สม่ำเสมอ ถ้าเป็นรูปแบบรายการที่ผู้จัดกำหนดไว้ คือ เริ่มด้วยการพูดคุยโดยตรง ตามด้วยการสนทนา และการสัมภาษณ์วิทยากร แต่บางวันไม่สามารถติดต่อวิทยากรร่วมรายการได้ จึงเปลี่ยนมาใช้รูปแบบสารคดีแทน

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลระยะสั้นเกินไป จึงทำให้การวิเคราะห์รูปแบบรายการมีผลออกมา ไม่สม่ำเสมอ หากจะมีการศึกษาครั้งต่อไปในลักษณะนี้ ควรเก็บข้อมูลช่วงระยะเวลาที่ยาวมากขึ้น อาจใช้เวลา 3 - 6 เดือน เพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอในการวิเคราะห์รูปแบบรายการ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรพิจารณารูปแบบรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อาจปรับการนำเสนอเนื้อหา โดยใช้เพลงประกอบรายการให้เหมาะสม ไม่มากเกินไป เนื่องจากเป็นเพลงมีเนื้อร้องที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา บางรายการนำเสนอเนื้อหาและใช้เพลงประกอบรายการ มีช่วงระยะเวลาใกล้เคียงกัน
2. รายการบางรายการนำเสนอไม่เต็มตามเวลาที่กำหนดไว้ในผังรายการประจำปี ควรศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมว่ามีสาเหตุจากอะไร และควรประสานงานหาสาเหตุจากผู้จัดรายการ เพื่อหาทางแก้ไข หรือบางรายการอาจจะหาผู้จัดรายการแทนได้